ולא ידענא אי מלפניה אי מלאחריה ואתו לקמיה דרבי יוחנן ואמר להו יתעסקו ביה עממין (א) ואמר רבא (א) מת בי"ט ראשון יתעסקו בו עממין (ב) ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל ואפילו ביו"ט שני של ראש השנה מה שאין כן בביצה לפי שאינן בני תורה: א"ר אבין בר רב הונא אמר רב חמא בר גוריא (ג) מתעטף אדם בכילה ובכסכסיה ויוצא לרה"ר בשבת ואינו חושש מ"ש מדרב הונא (ד) דאמר רב הונא אמר רב (ה) היוצא בטלית שאינה מצויינת כהילכתה בשבת חייב חטאת ציצית לגבי טלית חשיבי ולא בטלי הני לא חשיבי ובטלי אמר (א) רבה בר רב הונא (ו) מערים אדם על המשמרת ביו"ט לתלות בה רמונים ותולה בה שמרים אמר רב אשי והוא דתלה בה רמונים מאי שנא מהא דתניא (ז) מטילין שכר במועד לצורך המועד שלא לצורך המועד אסור אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים אע"פ שיש להן ישן מערים ושותה מן החדש התם לא מוכחא מילתא הכא מוכחא מילתא אמרו ליה רבנן לרב אשי חזי מר האי צורבא מרבנן ורב הונא ב"ר חיון שמיה ואמרי לה רב הונא בר' חלוון שמיה (ח) דשקל ברא דתומא ומנח בברזא דדנא ואמר לאצנועיה קמיכוינא ואזיל (ט) ונאים במברא ועבר להך גיסא וסייר פירי ואמר אנא למינם קמיכוינא אמר להו הערמה קאמרת הערמה בדרבנן היא וצורבא מרבנן לא אתי למיעבד לכתחילה: **מתני'** (י) נותנין מים ע"ג השמרים בשביל שיצולו (כ) ומסננין את היין [א] בסודרין (ל) ובכפיפה מצרית (מ) ונותנין ביצה במסננת של חרדל ועושין אנומלין בשבת ר' יהודה אומר בשבת בכוס ביו"ט בלגין ובמועד בחבית רבי צדוק אומר הכל לפי האורחין: **גמ'** (נ) אמר זעירי (ס) נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא מיתיבי רבן שמעון בן גמליאל אומר טורד אדם חבית של יין ינה ושמריה ונותן לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש תרגמה זעירי (ע) בין הגיתות שנו: (פ) מסננין את היין בסודרין: אמר רב שימי בר חייא (צ) ובלבד שלא יעשה גומא: (ק) ובכפיפה מצרית: אמר רב חייא בר אשי אמר רב (ר) ובלבד שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח אמר (ש) רב (ת) האי (א) פרונקא אפלגיה דכובא שרי אכוליה כובא אסור אמר רב פפא (ב) לא ניהדק איניש (ב) (ג) ציניתא בפומיה דכוזני דחביתא משום דמיחזי כמשמרת דבי רב פפא (ד) שאפו שיכרא ממנא למנא (ג) אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא האיכא ניצוצות ניצוצות לבי רב פפא לא חשיבי: ונותנין ביצה במסננת: תני יעקב קרחה

לפי

ולא ידענא אי מלפניה. אם חל י"ט בע"ש ומת בו ביום ומפני שלא יוכלו להתעסק בו למחר התירו לקוברו ע"י עממים: **אי מלאחריה.** והוא מת בשבת ומפני שנשתהא ככר והיה מסריח התירו: **מת ביו"ט ראשון כו'.** מת שנשתהא כגון שמת בשבת ולמחר היה יו"ט: **מה שאין כן בביצה.** דאין ר"ה שוה לימים טובים של גליות דאילו ר"ה אמיר יו"ט שני דיליה ונולדה בזה אסורה בזה: **מתעטף אדם בכילה.** שהוא כסדין ומתעטף בה דרך מלבוש: **ובכסכסיה.** רצועות התלויות בה ולא אמרינן הך רצועות לאו לצורך עיטוף נינהו והוה משאוי ההוא שעתא שאין כיסכסין עשויין אלא לנטותה באהל: **חייב חטאת.** ואילו לא היתה מצויינת כלל לא מיחייב דהא לבושיה הוא. אלמא הציציות הויין לו משאוי הואיל ואינן כמצותו אינן צריכין לה ומן הבגד ממש אינן דליחשבינן כוותיה: **חשיבי.** משום דשל תכלת הן ולא בטלי והוו בה משוי: **מערים אדם על המשמרת ביו"ט.** לרבנן דאמרי (ו) אין תולין את המשמרת ביום טוב ואוקימנא דטעמא לאו משום אהל אלא משום עובדא דחולי מערים ותולה אותה לצורך רמונים דלאו עובדין דחול נינהו ומסנן בה שמרים הואיל ונתלית דהא אמרינן נותנין למלויה ביו"ט: **והוא דתלי בה רמונים.** ברישא דמוכח מילתא דמעיקרא לאו לשמרים תלייה: **מטילין.** כרשיי"ר בלע"ז: **במועד.** בחולו של מועד: **מערים ושותה מן החדש.** אלמא בלא שום הוכחה מותר להערים: **התם לאו מוכחא מילתא.** דמילתא דאיסורא הוא דהרואה אומר לצורך המועד הוא שאין הכל יודעין שיש לו מן הישן. הכא מוכחא מילתא לאיסור דסתם תולה משמרת לשמרים הוא תולה ואי לא יהיב בה רימונים ברישא להגיע בעלמא כי יהיב בה שמרים מוכח דלהכי תלייה: **ברא דתומא.** גלע של שום: **ומנח בברזא דדנא.** מקום שיש בו נקב בחבית והיין יוצא [ב] נותנו שם בשבת לסתום והוי כמתקן ומערים לכתחילה: **ואומר לאצנועיה.** להאי ברא דתומא מיכוינא. ועוד עביד אחריתי אזל נאים במברא בספינה רחבה העשויה לעבור המים והיא של נכרי ויודע הוא שיעבירנה הנכרי לצד האחר: **וסייר פירי.** ומשמר שם פירות כרמו. ונמצא שהנכרי מעבירו במים בשבת: **הערמה בדרבנן היא** ה"ג. הך הערמה לאו באיסורא דאורייתא הוא אלא באיסורא דרבנן דמ"ג עביד ממש בלא הערמה אדרבנן הוא דעבר הלכך כיון דצורבא מרבנן הוא לא אחמירו עליה דהוא לא אתי למעבד לכתחילה להדיא בלא הערמה לעבור שם לפני הכל: **מתני' נותנין מים.** בשבת ע"ג שמרים הנתונים במשמרת מבעוד יום: **כדי שיצולו.** שיהו צלולין לזוב (ז) את היין מפני הקמחים שקורים ייג"ש: **בסודרין ובכפיפה מצרית.** העשויה מצורי דקל: **כפיפה.** סל: **ונותנין ביצה במסננת.** שהחרדל נתון בה להסתנן וקולטת את הפסולת ואף הביצה החלמון שלה נוטף ומסתנן עמו והוה ליה לחרדל למראה והחלבון שהוא קשור נשאר למעלה. ורבינו הלוי פירש סיטונה של ביצה לתוך תבשיל היא ולא לתוך חרדל ובמסננת של חרדל הוא דשרי משום שינוי ויורד לתוך הקערה שהוא כלי שני ומתלבן התבשיל: **אינומלין.** פוסו"ן: **לגין.** גדול מכוס וקטן מחבית: **גמ' טורד.** מערבב: **בין הגיתות שנו.** שכל היינות עכורין ושותין אותן בשמריהם הלכך אין כאן תיקון דבלאו הכי משתתי: **שלא יעשה גומא.** מן הסודר בפי הכלי כי עובדא דחול. אי נמי אתי לידי סחיטה: **שלא יגביה.** הכפיפה מקרקעית (ד) כלי התחתון טפח כמדת אהל: **פרונקא.** בגד שסוחטין על גיגית יין לכסותה: **אפלגא דכובא שרי.** דלאו אוהלא הוי: **לא ניהדק איניש ציניתא בפומא דכוזי דחביתא.** כלי חרס קטן שמערין בו יין מחבית לא יתן בפיו קשין וקסמים במוקה לפי שאין לך מסננת גדולה מזו: **שפו שיכרא.** כל היכא דתני לשון שפוי בנחת הוא והפסולת נשאר בשולי הכלי: **והאיכא נילולות.** קטנות הנישופות באחרונה מתוך הפסולת שקורין ברייי"ש והנהו מוכחן דבורר הוא: **נילולות בי רב פפא לא חשיבי.** (ה) שחנוני מטיל שכר היה כדאמרינן בבבא מציעא (דף סה:) ובפסחים (דף קיג.) הלכך איתו מקפיד לנילולות כל כך וכשמגיע לנילולות משליך הן ופסולתן לחוץ ותחילת שפייתן (ו) מן הפסולת ניכר דלאו בורר הוא:

לפי

יום טוב שני יתעסקו בו ישראל. ובביצה (ד' ו.) מסקינן בתר הכי מילתא אמר רבינא האידנא דאיכא חברי חיישינן פירוש ולא יתעסקו בו ישראל פן ילוו עליהם חברי לעשות מלאכה ביו"ט כיון שרואין שעושין בשביל מת ומעשה היה והוליכו מת חוץ לתחום ביו"ט והלכו אחריו בסוסים להתעסק במת וכעס ר"ת אף על ההולכים ברגל בלא סוסים ושמע רבי דטעמו משום דמסיק רבינא האידנא דאיכא חברי ולדידן אע"ג דליכא למיחש יש לאסור כיון דמסיק הכי גם יש ליראה פן ילוו השרים להתעסק במלאכתן ולכתוב מה שהם רוצים ושלא להם ר"ת בני בשכר אינם בני תורה בני מלאון (ו) (אותה העיר) בני תורה(ח):

ציצית חשיבי ולא בטלי. שאינם מבוטלין לפי שחשובים הם בעיניו שדעתו ליתן בטלית אחרת רביעית כך פי' ר"ח: הא לא חשיבי ובטלי על זה סמך רבי להניח באבנטו רצועות התלויות בו ויש שקושרים בהם בתי שוקים דבטלי דלא חשיבי כולי האי: **מאי** שנא מהא דתניא כו'. פי' [וס"ל כרבי יוסי בר' יהודה דאמר מערימין] לעיל בפ' כל כתבי (דף קיז:):

(י) **תלא** דבישרא כו'. לא כפירוש הקונטרס דפי' בשר מליח שתלו ליבשו דהל"ל הא בפרק מפנין למה שייך הכא ועוד למה מזכיר תלא ועוד מוכח לעיל בפרק מפנין (דף קכח.) דדג מליח נמי חזי לאומצא ועוד דהכא בטלטול איירי ואמרינן לעיל דרב במוקצה לטלטל סבר לה כר"ש ונראה כפי' הערוך דמשום תלא נקטיה ובלא בשר אלא תלא דבשרא לא ממאיס ושרי לטלטולי (י) ושל דגים מאיס והוי מוקצה מחמת מיאוס והשתא אתי שפיר באיסור דתלא כעין כיסא דירקא ור' פי' לנו דלתלא דבשרא רגיל להיות בו תורת כלי אבל של דגים לא ולא משום מוקצה מחמת מיאוס דלא איירי שמעתין במוקצה מחמת מיאוס. מ"ר:

אבל

עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פ"ח מהל' יו"ט הלכה כב סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תקכו סעיף א:
יח ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:
יט ג מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה כ סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שא סעיף לט:
כ ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף לח ופי' יג סעיף א:
כא ה מיי' פ"ג מהל' יו"ט הלכה יז סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תקי סעיף ד:
כב ו מיי' פ"ו שם הלכה ה סמג שם טוש"ע שם סי' תקלג סעיף א:
כג ז מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה ג טוש"ע שם סי' שיד סעיף יא:
כד ח טור א"ח סימן שלט:
כה ט מיי' פ"ח מהל' שבת הלכה יד ופכ"א הלכה יז סמג שם טוש"ע א"ח סי' שיט סעיף ט:
כו י מיי' פ"ח שם ופ"ג מהלכות יו"ט הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סעיף טו:
כז כ ל מ נ מיי' פ"ח מהל' שבת הלכה יד ופכ"א הלכה יז סמג שם טוש"ע שם סעיף י ויא:
כח ס ע מיי' פכ"ב שם הלכה לג טוש"ע שם סעיף יב:
כט פ מיי' שם סמג שם טוש"ע א"ח סי' שטו סעיף יג:
ל צ טוש"ע שם סימן שיט סעיף יג:
לא ק טוש"ע שם סעיף יד:

מוסף רש"י

מת ביו"ט ראשון כו'. מת המוטל לקבור, אם יו"ט ראשון הוא כו' (ביצה ו.). מה שאין כן בביצה. לענין ביצה לא הקלו ביו"ט שני דר"ה להשוות לשל גליות, דהאי ר"ה שנולדה בזה אסורה בזה (שם) דקדושה אחת היא ולא הקלו ביו"ט שני של ר"ה אלא לענין מת בלבד (שם כב.). ונותנין ביצה במסננת של חרדל. ומסננו בתוכו לייפות מראיתו (לעיל קלז.). לתוך המשמרת. שמסננין בה שמרים (לעיל קמ.).

רבינו חננאל

בילן לאיסור. לפי שאינן בני תורה. מהא שמעינן שאפילו דברים המותרים כגון אילו וכדומה להן המסורין לעם הארץ, אין אדם רשאי להורות להן להיתר אלא יחמיר עליהן לאיסור. וזה שאמר מתעטף אדם בכילה ובכוסכיא ויוצא בה לרה"ר. פי' כוסכיא חוטין ומשיחות שעליה, הלכה היא, דקא מקשינן עלה מדרב הונא [דאמר] היוצא בטלית שאינה מצויינת כהילכתה כגון שתלה ציצית בג' כנפי הטלית והניח הרביעית, אותן חוטי הציצית כיון שאינה מצויינת בד' כנפות שלה, אינה חשובה ציצית דמצוה, וכחוטין דעלמא הן חשובין, והיוצא בה חייב חטאת. ופרקינן ציצית לגבי טלית חשיבי ולא בטלי שלב האדם רוצה בקיומן כי בדעתו שיתלה הרביעית וילבשנה, אבל כוסכיא לגבי כילה אינו צריך להן ובטלי [וכן נמי טליתות שלנו שיש להן ד' ציציות אפי' אי חשבת להו אינן מצויינות כהלכתן בטלו לגבי טלין]. והא דאמר רבה בר בר חנה מערים אדם על המשמרת ביו"ט לתלות בה רמונים ותולה בה שמרים, אליבא דרבנן שאסורין לתלות ולשמר לכתחלה, ואע"פ שהיא איסורא והוא דתלה לה רמונים כרב אשי. ואע"ג דאמרינן מ"ש מהא דתניא מטילין שכר במועד וכו'. החם בשכר במועד לא מוכחא מילתא, הכא במשמרת מוכחא מילתא דלשמר הוא תולה, ואם תלה בה רמונים אין, ואי לא לא. והא דאמרו ליה לרב אשי על רב הונא בר חיון, ואמרי לה בר חילון, ההוא שקיל ברא דתומיא ומנח בבירזא דדנא, פי' שהיה נוטל ראש שום ונותנו בנקב של חבית שיוצא ממנו היין, ולא היה מסתפק מאותה חבית אלא מחבית שבאוצר, והיה מערים וסותם הנקב בראש השום, והיה אומר להצניע ראש השום אני צריך. ועוד היה הולך וישן במעברא וכו'. אמר להו רב אשי הערמה מדרבנן היא, והערמה לכתחילה ת"ח לא עבדי. ונותנין המים על השמרים בשביל שיצלו. אמר זעירי נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו

מסורת הש"ס

א) ביצה ו. כב., ב) מנחות לו. ע"ש, ג) מו"ק יב., ד) [גירי' הערוך וקפיפה], ה) לעיל קלד., ו) שם קט., ז) [גיר' הערוך רכא], ח) [עי' תוס' ביצה לג: ד"ה מלמטה למעלה], ט) גי' הערוך בערך נבת א' לא נהדק איניש צבתא אפומא דכוזותא, י) [לעיל קלג.], כ) [לעיל קלח.], ל) כאן יש ערבוב דברים ע"י חסרון נקודות המבדילות וצ"ל כך [illegible], מ) [וע"ע תוס' ביצה ו. ד"ה והאידנא], נ) [illegible]

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא חשיבי ובטלי אמר (רבה) תא"מ ונ"ב ס"א ר' אבין: (ב) שם לא ניהדק איניש (ציניתא) תו"מ ונ"ב ס"א צבתא: (ג) שם ממנא למנא בצבתא א"ל ר' אחא: (ד) רש"י ד"ה שלא יגביה וכו' מקרקעיתו של כלי: (ה) ד"ה נילולות וכו' לא חשיבי שסודרין ומטיל לשכר היה: [illegible] (ו) באו"ד ותחלת שפייתן שאין הפסולת ניכר לאו בורר הוא: (ז) תוס' ד"ה יו"ט שני כו' בני מלאון (אותה העיר) [illegible]

גליון הש"ס

מתני' ומסננין את היין בסודרין. ע"ל קלז ע"א תוס' ד"ה [illegible]: תוס' ד"ה תלא בו' וסל דגים מאיס. ע"ל [illegible]

הגהות הגר"א

[א] בשבתה ומסננין את היין. [illegible] [ב] רש"י ד"ה [illegible]

לעזי רש"י

ברשייר"ר [ברציי"רן]. לערבב.
ייצי"ש. עיבש.
פוסו"ן. שפע. רוב.
בריי"ש. טיפות נוזלות.

רבינו חננאל (המשך)

חושש אבל עכורין לא. ואם בין הגיתות הוא, שעדיין היין תוסס ואינו צלול. טורד אדם חבית יינה ושמריה בשבת ואינו חושש ואפילו אליבא דרבנן, וליבא דפליג בהא. ומסננין את היין בסודרין, אמר רב שימי בר חייא ובלבד שלא יעשה גומא. פי' שלא ימשוך קצות הסודר למעלה וישאר כמו גומא באמצעיתו. ובכפיפה מצרית. ואמרינן משמיה דרב שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח. שכן מצינו באהלי טומאה טפח, וכל מקום שיש בו חלל טפח כאהל חשוב, ואין עושין אהלי עראי לכתחלה בשבת. פראנקא, פי' כסוי כפי הקנקן ויש בו נקבים קטנים קטנים לסנן בו היין כאשר יצקוהו בקנקן. אם יהיה זה הכיסוי בחצי פי הכלי אינו מסנן, אם היא בכל הפה של כלי הרי הוא כמסננת ונראה כמשמר היין במשמרת. וי"א פרונקא, טלית של בגד שנשאו לכסוי כובא, כדאמרינן בתחילת כמה טומנין וכו"ס בפרונקא דכר'. ואומר עוד בע"ז פרק אין מעמידין בהמה בפונדקאות, פש ליה חמרא בכובא צייריה בפרונקא, פי' נשאר לו יין בכלי, קשר פי הכלי בסמרטוט. לא ניהדק צבתא בפומא דכובא משום דמיחזי כמשמרת, פי' צבתא בפומא דכובא מוך חדש וכדומה לו, והוא מלשון מצאן צבתים או כרוכות. וי"א לוף של דקל וכדומה לו. ונותנין ביצה במסננת של חרדל, תני יעקב קרחה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones